

Dr. Török János a gyakorlatában előforduló nevezetesebb orvosi esetek és rendőri bonczolásokat közli a következőkben:

Mintegy 1400 beteg közül egyes hónapokra esett 167 (jul.) 83 (szept.). Május—augusztusban azért volt tán aránylag több betegem, mert akkor csakis ketten voltunk Tornallján, a harkási körbe is kijáró Goldbatt Géza dr. tornalljai körorvos és magam. Őszől már négyen voltunk itt.

Légző szervi bajban negyedfél százon felül, emésztő szerviben 300-nál jóval több, bőr és sejtsszövetiben 180 körül volt a beteg. — Idegbajos és alkati baj, külön 100 — 100 nál több; izom, ízületi baj, vagy 70; erőművi sértéssel és ivarbajjal 50—50 körül, szintugy szem-baj is; hugyszervi 40, és szív, mirigy beteg együtt 30, fül-baj 20. Egyes nevezetesebb betegség közül heveny hörghurutban vagy 160, idült (ily) bajban vagy 50, influenzában 22, hörglobban 24, géglobban 10, gégehurutban 34, tüdőlobban 26, (közöttük ismét egy—egy influenzás halálos volt, Deresken és Sztárnyán). Mellhártyalobban 9, kifejlett gümőben 10. Vagy 50 torok-loboson kívül 13 diphtheritistest jegyezhetek meg. Vagy 50 gyomor-bélzsábás, 60 gyomorhurutos, 32 bélhurutos volt felnőttek, 55 gyermekek közt. Alig néhány vérhast és hashártya-lobot észleltem, szintugy kevés kiszorult bélsérvet, Veselob 15, húgyhólyaglob 10, húgyesótakár 13, méh-hüvelylob 3 volt. Lány fekély 4, herelob 2, gyermekágyi petefészeklob egy (gyógyult) fájdalmas havadás 7, belső külső méhlob 3, méhvérzés különféle okból 7, kétszer köztük terhesen; elvetélés ezen kívül 7, pár méhiszam, 6 méhi fehérfolyás, pár sápkór. Seb és zuzódás 40, csonttörés 8 (3 ezombi, 3 bordai, 1 kulesesonti, 1 alszári,) 30 kanyaró, 20 vörheny is volt gyógyításom tárgya. Továbbá 26 izzag, 25 rüh, 17 fekély (főleg viszérdaganattól, alszári), 20 sejtsszövet-lob, 6 kelevény, 5 orbánez, 5 övküteg stb. Vagy 60 zsába. Pár éji rettegésen kívül: 6 epilepsia, 9 exquisit hysteria, 7 agyi guta, 5 agyhártyalob, 6 agyi izgalom részben elmezavarral, 70 váltóláz, 12 bujakór, 6 rák, 1 diabetes. Műtét 3-szor abortusnáltörtént 2 szülési fordítás, egyes onychia-műtét, húgyesőbemetzés, ér körülöltés stb., több bőraláfeszkendést, tályognyitást, foghuzást, cathéter alkalmazást nem is számítva, szintugy nem a nyelv-fékmetszéseket.

A tiszti orvosi munka körből.

I. Véletlen önmérgezés gyermekén, nadragulya boggyóktól:
Madarász Sándor 3¼ éves lénártfalvi gyermek, tavaly szept. 9-én

orvosrendőri bonczolás alá került, miután 8 bogyót evett meg, a mit Lajos nevű 8½ éves testvére egy galyon a várkonyi erdőről hozott és a ház fala mellé dobott (cserjeszerű növényen) A növényt nagyanja későn ismerte föl, mint nadragulyát. Az eset szept. 7-én este történt. A bogyót megízlelte a ráügyelő szomszédasszony (Fürjes Györgyné) mikor látta, hogy eszi. Nem sokára elaludt ezután a fiúcska, csak is 8-án reggel felé panaszkodott hasfájásról, nagy szomjúságról, mialatt arca „eltüzesedett“. A rimaszécsi kör-orvosért ez időtájban indultak el, a ki őt már halála közeledtével látta; 8½ órakor reggel halt el. Csupán tejet itattak vele, miután megtudták, mi a baja. Hányt utána, de maradt gyomrában még darabos ételpép. Pilocarpin bőr alá fecskendést és vizzeli leöntözést, hogy légvételehez és kissé eszmélethez jöjjön, nem is kíséreltek, annyira elkésett a segély!

Bonczoláskor a gyermek hátul, úgy hátán mint végtagjain, erősen hullafoltos volt. Látói igen kitágultak. Lágú agyhártyái ereikben vérteltek voltak. A koponya visszeres öbleiből kevesebb, a torkolati visszerekből sok fekete hig vér szivárogozott.

A máj vérdus volt, miként a lép is. A gyomor nyálkás hárttyája alig volt vörösebb. A vékony bél hig tartalma közt pár fekete magvaeska esomó, mely a fönmaradt eserjén talált belladonna bogyóban levőkkel azonos volt, találtatott.

A hullában ezek voltak azok a tünetek, melyek megegyeztek azokkal, a minöket nadragulya mérgezés után lelhetünk. Nem egészen jellemzők; mert a visszeres érrendszerben péld. egyéb okból történt fuladás után is, hirteleni elhalástól, jönnek elő vérpangás jelei (sok fekete hig vérrel). De oly betegség, vagy más halálok, mely visszeres vérpangással jár, nem találtatván, a különben is bebizonyult belladonávali mérgezés még inkább kétségtelenné vált a bonczolási lelet által, mely a halálnak egyéb okát nem engedte semmiképen fölvenni mint az idegközpontnak (a légvételeket is megakasztó) bénulását, ama kábító méreg folytán. —

A gyermeknek Lajos testvére, a ki az erdőből hozta a galyat, bogyóival együtt, pár bogyót megízlelvén, attól csakis némi fejszédülést kapott.

II. Egyéb bonczolásaink 1894-ben a tornallyai járásban:

a) Lőkősházán phosphormérgezés januárban egy heti lázas baj után történt rendőri bonczolás. Állítólag „esömör“, hányás, borzongással kezdődött a baj, aléltságig menő nagy gyöngeséggel, fejfájással járt, végül sárgaság mutatkozott. Az illető 27 éves uő

férjétől ment haza, ezután pár napra lett rosszul. Magzatelhajtási kísérlet gyanújába jött, most másodízben. A hulla bőre, szemtekéi kötőhártyája, bőr alatti zsírszöve, szívének zsírosabb előrése, mind igen sárga volt. Mellhártyáján balra, a vékony belek mentében, kivált a csipőből fedrán több, borsónyi területet elfoglaló hashártya alatti vérömlény találatott. Bizonyosan önmaga végezte ki magát a nő, gyufa fejes oldatával, a nélkül, hogy magzatát letette volna. Pete fészkei vérrel voltak pedig beszűrődve. Jókora férfi ökölnyi méhe igen vérdus, puha volt. Benne fél tenyérnyi vékony méhlepény; a belső méhszáj zárt, az ép burokból 5 cm méternyi (3 hónapos) könnyen széteső magzat. A máj nagy, vérdus volt csupán.

b) Lénártfalvi 36 éves hajadont november hónapban bonczoltam a ki miután „2 pakli gyufa fejes oldatát itta meg“, négy napig élt. Két napig volt gyógyítás alatt, mikor a rimaszécsi körorvosnak bevallá tettét. Nyomorék, epileptica volt! A sárgaság, a májolszírosodás, a belfodor mentében föllelt sok vérömlény fölt itt is jellemző volt. A halált szívhűdés okozta (a szív nagy, pettyhűdt lévén). Az üres gyomorban a nyálkás hártya vastag, sűrű véres nyálkával volt bevonva; a belek erősen beváltak lövelve vérel, a vékony belek kevés hígos nyálkás tartalmában egyes apró gyufa-fejceskét is leltem. (Paczek dr. is lelt föl ilyeneket)

c) Hanván februárban gyanus körülmények közt vérhányás után történt törvényszéki hulla-bontás egy férjes (35 éves) nőt szintén villanymérgezést vétetett föl velünk. A sárgaság a zsírszövetben igen föltűnő volt! a gyomor nyálkás hártyája alatt az éhbélben, a bél fodrában is, itt-ott szintugy apró vérömlény. A gyomorban, bélben aludt vér is. A májon, veséken (kevésbé a szíven) volt zsíros elfajulás észlelhető. Petyhüdségéből a szívnek szívszélhűdésre kellett következtetnünk. Ez a nő is terhes volt, de nem kezdődött meg nála a szülés. Méhe emberfej nagyságu, laza, puha volt; apró hashártya alatti vérömlényekkel. Fölvágatván a méh, benne 43 cm. hosszú (8 hónaposnál idősebb) nő-magzat találatott.

Tüdő caverna.

Alsó-Kálosán októberben a téski pusztá közelében halva talált férfihulláját bonczoltam rendőrileg. Vérvérkódás nyomait látták mellette, a kik föltalálták (ezt később tudtuk meg.) Balra 2 jó férfi-ökölnyi tüdő üregében ugyanakkora 2 véralvadék-csomó volt; a bal tüdő különben felül tömött és egészben hártyásan odanőve volt. Az alsó karély nem oly tömör, metszés lapjain szennyos, nyálkás,

habzó váladékot mutatott, míg a felsőben mindenütt szürke és sárgás beszűrődött anyag volt. A két üreg maga mintegy hárttyával bélelve. A jobb tüdő szabad volt és csakis hátsó része tömöttebb, sötétebb színű, sok habzó nyálkát tartalmazó. A lép és máj kissé nagyobb volt, kevés vértartalommal. Az üres gyomor nyálkás hárttyáján a rátapadt sűrű nyálka vérrel volt megfestve; a belek nagy része üres. Azokon is feltűnt az általános vérszegénység.

Leptomenyngitis:

S.-Gömörön decemberben a vámházi állásban elhalt ismeretlen 40-es (koldus) férfi hulláját bonczoltam rendőrileg. Őt fetrengeni hagyták éjjel, miután egy fiu előbb részegnek látta. Lágy agyhárttyái lobjában sokáig szenvedhetett, most azok vastagok, szürkések, homályosak voltak, kivált az agyi féltekék fölött. A féltekék hárttyásan tapadtak össze; a lágy és kemény agyhárttyák közt, valamint az oldalgyomorokban több savó volt. A féltekék metszés-lapjai is nagyon vízenyősek voltak; még a koponya fenekére is futott pár evőkanálnyi savó-féle.

Mindkét tüdőben volt ezek mellett egy-egy beszűrődött lobgócz. (kemény, egy-két diényi szinte porcos, vízenyős esomó alakjában.) Az inkább üres gyomorban nyálkás, vízenyős, szesz-szagu folyadék volt. A jobb szívfél igen petyhüdt, üres, a bal kemény, vastag, duzzadt eredetű volt. Benne a főerbe fölnyúló kocsonyaszerű alvadékok. A sovány, hosszas betegségben kimerült férfin a fölfekvési fekélyek is voltak; jobb alkarján, jobb tompora fölött, jobb farán (itt nagyobb bőrelhalás) és bal tomporán.

Pocsolyába fúlt epilepsiás.

Aggtelken áprilban epilepsia miatt, bizonyosan roham közben, országút közelében pocsolyába fúltat bonczoltunk. Az illető nyelvének a hegye fogai közé volt szorulva, a gégeben nyálka-habot leltünk. A homlok jobb felén régebbi horpadástól, az agy felé esonttörés nyult be. Itt az agyban egy etm. mély, kis uj végét befogadható, vastag falzatu féltömböt is találtunk. Az oldalgyomoroesok fölött az agy-állomány scleroticus volt.

Megfúlását a vér híg, barna volta mellett, a jobb szívfélnek és a mellkasi vagy visszereknek, torkolatereknek ily vérrel tultelése s a máj, a belek, vesék vérdússága bizonyítja. Ezekhez járult az, hogy a koponya visszeres öbleiből is vagy 200 gramm fekete híg vér szivárgott ki, mely a levegőn, a szabadban, a napfényen meg-

vörösödött; az agyhártyák, agyi féltekék, az érfonatok mind igen vérdúsak voltak, miként az agy alapja és az agyaes is. A gyomor nyálkás hártájja duzzadt, szürkés, a szív előrésze zsirdús lévén, a bányamunkásnak bizonyult férfit iszákosnak is kellett tekintenünk. Vagabund élete arra mutat szintén.

Megégett gyermek.

Imolán 3½ éves fiúcska május vége felé apjának gondatlansága folytán, az erdőn, a tanyai tűz mellett nagyrészt megégett. A mellkas alsó kétharmadán, a has felső harmadán, egész hátán feketére pörkölődött, összehasadozott, sőt bal felső végtagja is; alkari részén egészen és fölkarri része alsó felén a jobb czombon kevésbé. Az égés után míg élt (mert másnap elhalt) közömbös maradt, (az ideg központok hűdéses állapotától*) kevésbé érzékenynyé lett. Ezt az állapotot a bőridegek intenzív izgatása folytán reflex útján vélük előidézteni, ekkora égési sebek támadásakor. Már a bőr $\frac{1}{3}$ részének elpörkösödése halálössá szokott lenni! Jelen esetben a gyomor és nyombél nyálkás hártájának némi dazadásán, a vékony belek szigetenkénti belőveltségén kívül különös feltűnő lelet nem volt a fölbontott hullában. A tüdők összébb este, csaknem vérszegények voltak. A jobb szívfél pettyhűdt, részben aludt, részben híg, fekete vérrel telve, míg a bal erősen összehuzódva, üres volt. A sarló-öblökben, a lágy agyhártyák visszereiben, a torkolatokban megaludt a vér, részben a koponya telt visszeres öbleiben is. A zsiros máj vértelenbb, a lép igen vérdús volt, ilyen mindkét veséje is.

Kútbafúlás esete.

Putuokon deczemberben kútba esett és bele is fúlt részeg kocsis hulláját bonczoltuk, a mennyiben a járásbiróság mulasztásnak vette azt, hogy este észrevették (vizet akaráván húzni a kútból), hogy valami van a kútban, még sem néztek utána. Csakis másnap húzták ki a mély, de kevés vizü kútból a halottat. A lezuhanás alatt a fejtető erősen megsérült, azért el kellett vesztenie az eszméletét az erős férfinak, hogy fejjel jutva a vízbe, abba fúlhasson. Finom homokkal volt a fej hajás része, a fülkagyló s a nyak a jobb oldalon mintegy beporozva, a balkéz ázottas bőrü volt, miként a hímtag Tompa szögbe hajolva fagyott merevvé mind a két térdizület, szint úgy a könyökizületek. Az igen nagy és elől fölöttébb zsiros jobbik szívfélben híg, fekete vér volt és visszeres végpangás az agyhár-

*) Az ugynevezett shoktól.

gyákon, agyban, tüdőben, májban, vesékben. Nemesak a szív volt zsírdús, de a vesék is szalonnásokká lettek már iszákosság folytán. A gyomorban a feltűnő pálinkaszag a halál előtti részegség gondolatát költé fel. Beszéltek is az napi részeg voltáról. E miatt esúszhatott fagyos talajról a kutba, a lánczos vederrel vízmerítés közben.

III. Hullaszemlék.

1. Liezében 6 hónapos magzatot találtak vízbe dobva. Májusban (1894). A hulla már rothadt volt. Jobb hónaljánál fogva meztelenül úgy függött egy fűzfagalyon, hogy feje, lábai a malomárok-vízbe lógtak le a Sajó hidja fölött pár száz lépésnyire, éppen a kertek alatt. Sulya 300 gramm volt, hossza 30 ctméternyi; feje közép nagyságu almányi volt; koponyája csontos, üres, hosszátmérője 7, az egyenes 5—6 ctm., össze volt lapitva, a haránt 3 ctm.; a koponya kerülete 17 ctm. A mellkas már megnyílt; a tüdők, máj, szív, lép, a belek még inkább rothadásban voltak, szintugy a bőr, a külső lágyrész mind. A bordák szétesve! Napokig volt a vízben a hulla. Kivétetve, gyorsan ment bomlásba. A magzatvesztés gyanúját a víz sem mosta le, (különben nem volt életrevaló még, az anyja kiléte nem derült ki).

N.-Csoltón szeptemberben 82 éves földmives hulláját néztem meg, a kit a vasuti hidon egy személyvonat gázolt el. Állítólag mítsem hallott már a férfi, tehát a háta mögött jött vonatról az erős fűttyentést sem hallotta meg. Balezombja egészen szét volt szaggatva, benne az ütér is, a visszeres idegen, néhány izmon és inon kívül. Az illető ezombesont felül ketté törött, míg alól kivált a térd ízületéből; a bal belső bűtyke is széttöredezett. A halál az elvérzés miatt rögtön beállt. Több horzsolat is volt még a testen. Orrbeuzásán kívül a többi apróbb, jelentéktlenebb sérülés volt.

Jegyzés. Ott, a hol öngyilkosság, vagy véletlenség esetén már külső vizsgálatkor minden idegen eselekmény vagy mulasztás ki volt zárható, boncolás ritka esetben történt. Tehát csupán külső vizsgálással beértük következő esetekben, melyeket csakis pár szóval említek meg, pl. sárgaföld rászakadás miatt megfúlt méhi-i, baraczei nők balesetében; aggtelki suhanczéban, a ki kövel terhelt szekere alá került; gömör panyiti molnáréban és lenártfalvi öregében, a kikre több mmázványival terhelt szekerek dült, mikor velök fölborult. Vízbe-fulás esete volt Hétben és Rozsnyón. (itt elmebeteg nő maga ment a Sajóba.) Liezében, a hol gyermek esúszott véletlenül a folyóba

egy másik mellől, Tornallyán epileptikus férfi rohamközben saját kerti kis moesolyájukban fült bele.

Öngyilkosok közül Kecőben nyomorék nő, Oldalfalán férfi akasztá föl magát (emez iszákos volt): Tibán kocsis lőtte keresztül koponyáját, száján át puskával.

A dyphtheriist illetőleg, a tavalyiak közül csak egy éves abafalusi gyermek kezelését jegyzem meg, azt, hogy neki belsőleg 0.25 natr. salicylicumot adtam 2 órában és 2.3 ferr. sesquichlor. sol. 20.0 glycerinnel kentem és kenettem a torokban. Majd pár százalékos kali chloros oldatot adattam 2 órában; végül cognacot 15 eszeppenként, borsavport, később sulf. praecipitatum purum porát fuvattam be. Csakis egy hétig tartása után, tán a 8—9-ik napján a bajnak, kísérettem 4.0 tinct. myrrhaet, 8.0 glycerinnel, 90.0 aqua destillat, 20.0 cognackal gyermekanalanként 2 órában adni. Lassankint így üdült föl a eseesemő. Ekkor a ferr. sesquichlor.-oldatból belsőleg is adattam 10—10 eszeppet többször. Szoktam Spir. ferr. chlor. aetherust is (pár grammnyit) tenni a myrrha tinct. elegyhez. Az egészségesek torkát eczettel öblítetem szorgalmasan ilyenkor. Nagyobb beteggel olykor félszázalék tartalma chloroformos vizet is kíséreltettem már.

A gyógyászó befeccskendésnek ugylátszik, ott, a hol már más gyermek dyphtheritisben van, főleg prophylacticus haszna lehet, ha a kor szerint kisebb-nagyobb adagban, de jókor történik a művelet. Nagy akadálya még most is a nagyban használásnak a szer drágasága!

Dr. Szabó Samu az előadó közölte eseteinél hibás felfogásnak tartja azt, hogy a hol higan folyó vért találnak, a bonczolók mindjárt fuladási halál a következtetés. Holott hirteien halálnál mindig higan folyó a vér. Csak ott van fuladási halál, a hol a mell hártýáin és egyéb helyen is vérkiömlések találatnak s egyéb a fuladásra jellegző tünetek mindenütt vannak. A fuladási halálnak ugyszólván legutolsó tünete a higan folyó vér.

Dr. Török a fuladási halál megállapítását nem csak a higan folyó vérből szokta kimondani, hanem mindenestre a többi fuladási tünetekből. — De az tény, hogy a fuladási halálnak egyik főtünete a higan folyó vér. Ezt bármelyik törvényszéki orvostan így is tanítja. És viszont a